

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

CUMHURİYET VAKFI VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 28255/07)

KARAR

STRAZBURG

8 Ekim 2013

İşbu karar nihaidir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Cumhuriyet Vakfı ve Diğerleri / Türkiye davasında,***Başkan,***

Guido Raimondi,

Yargıçlar,

Danutė Jočienė,

Peer Lorenzen,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Helen Keller,

ve ***Daire Yazı İşleri Müdürü*** Stanley Naismith'in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 17 Eylül 2013 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından, aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Davanın temelinde, iki Türk vatandaşı İlhan Selçuk ("birinci başvuran"), Güray Tekin Öz ("ikinci başvuran"), anonim bir şirket olan yayınevi Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ("üçüncü başvuran") ve bir dernek olan Cumhuriyet Vakfı ("dördüncü başvuran") tarafından, 2 Temmuz 2007 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi gereğince, Mahkeme'ye Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde yapılan bir başvuru bulunmaktadır (No. 28255/07).

2. Başvuranlar İstanbul'da görev yapmakta olan avukatlar M. S. Gemalmaz ve A. Atalay tarafından temsil edilmişlerdir. Türk Hükümeti ("Hükümet") kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuru 22 Mart 2010 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir. Ayrıca, başvurunun kabul edilebilirliği ve esasına ilişkin olarak birlikte karar verilmesine hükmedilmiştir (Madde 29 § 1).

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. 1925 doğumlu olan birinci başvuran, söz konusu tarihte günlük ulusal bir gazete olan *Cumhuriyet* gazetesinin başyazarı olup, İstanbul'da ikamet etmiştir. 1949 doğumlu olan ikinci başvuran, gazetenin yazı işleri müdürü olup, İstanbul'da ikamet etmektedir. Türk kanunları kapsamında kurulmuş olup merkezi İstanbul'da bulunan anonim bir şirket olan üçüncü başvuran, *Cumhuriyet* gazetesinin yayıncısıdır. İstanbul'da kurulmuş bir vakıf olan dördüncü başvuran ise gazetenin sahibidir.

A. Davaya ilişkin genel bilgiler

5. *The Guardian* gazetesi 27 Kasım 1995 tarihinde Jonathan Rugman tarafından kaleme alınmış olan "Türk İslamcılarını iktidarı hedefliyor" başlıklı bir makale yayımlamıştır. Bu makale, söz konusu tarihte *Refah Partisi'nden* milletvekili olan Sayın Abdullah Gül ile yapılmış olan bir röportaja dayandırılmıştır. Makalenin ilgili bölümü aşağıdaki gibidir:

"Abdullah Gül, şık bir takım elbise giymiş ve güzel bir kravat takmış. Bir milletvekili olarak kendisi, Türkiye'nin İslami canlanmayı destekleyen Refah Partisi'nin başkan yardımcısı, ancak iyi İngilizce konuşuyor ve Batı'nın siyasi geleneklerine göre eğitim almış görünüyor.

Onun bu cazibesi yüzünden olacak ki, partiye şüpheyle yaklaşan yabancılara Refah Partisi'nin politikalarını açıklama görevi genelde Gül'e veriliyor. Yine de verdiği

mesajlar bariz şekilde radikal ki bu da 52 Müslüman ülke arasında tek laik demokrasi olarak Türkiye'nin eşsiz konumuna doğrudan bir meydan okumadır.

Gül açıkça 'Bu, Cumhuriyetçi dönemin sonudur' diyor. 'Şayet Ankara nüfusunun yüzde 60'ı gecekondularda yaşıyor ise o halde laik sistem başarısızlığa uğramış demektir ve biz bunu kesinlikle değiştirmek istiyoruz.'

6. 28 Kasım 1995 tarihinde, günlük Türk gazetesi olan *Posta*, *The Guardian*'da yayınlanmış olan makale ile ilgili olarak şu başlıkla bir haber yapmıştır: "İşte Refah Partisi'nin gerçek amacı: ürperten itiraf". *Guardian* gazetesindeki makalenin de görüntüsünü ve özetini içeren haberde, Gül'ün "laik sisteme ve cumhuriyete açıkça meydan okuduğu" belirtilmiştir.

7. *The Guardian* 15 Aralık 1995 tarihinde, yine Jonathan Rugman tarafından kaleme alınmış olan "Türkiye gümrük anlaşmasını AB'ye daha yakın bir adım olarak görüyor" başlıklı bir başka makale yayımlamıştır. Makalenin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

"Türk medyası dün, gümrük birliği işlemlerinin başlatılmasından 22 yıl sonra Avrupa Parlamentosu'nun Ankara'yı gümrük birliğine kabul etme kararıyla övünüyordu.

...

İslamcı Refah Partisi'nin genel başkan yardımcısı Abdullah Gül, partisinin Türkiye'nin laik sistemini değiştirmek istediğini söylediğine ilişkin bir alıntı yapan ve *Guardian*'da yayımlanan bir makaleden dolayı savcıların kendisini mahkemeye vermeyi planladıklarını söylemiştir.

Sayın Gül, Türkiye cumhuriyetini yok etmeyi istemediğini, yalnızca toplumsal hoşnutsuzluğu sonlandırmak istediğini ifade etmiştir."

8. Refah Partisi'nin Türkiye Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmasının ardından Sayın Gül, 2001 yılında *Adalet ve Kalkınma Partisi'nin* (AKP) kurulmasında önemli bir rol oynamıştır. 2002 yılının Kasım ayında Türkiye Cumhuriyeti'nin 58. hükümetini Başbakan olarak kurmuş ve bunun ardından 2003 ve 2007 yılları arasında 59. hükümet

döneminde Başbakan Yardımcısı ve Dış İşleri Bakanı olarak görev yapmıştır.

9. Sayın Gül 24 Nisan 2007 tarihinde, gelecek Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde AKP'nin adayı olarak belirlenmiştir.

10. Günlük *Cumhuriyet* gazetesi 29 Nisan 2007 tarihinde, gazetenin ilk sayfasındaki manşette Sayın Gül'ün sözlerinden alıntılanan, sayfanın yaklaşık olarak çeyreğini kaplayan, kırmızı zemin üzerine beyaz puntolarla yazılmış reklamda aşağıdaki cümleye yer vermiştir:

“Türkiye’de cumhuriyetin sonu geldi ... Kesinlikle laik sistemi değiştirmek istiyoruz- Abdullah Gül.”

Bu alıntı cümlenin ardından, “*Cumhuriyetinize* sahip çıkın” sloganı ve gazetenin küçük bir resmi de reklama eklenmiştir.

11. *Cumhuriyet* gazetesinin ertesi günü baskısında bu reklamın alt yapısıyla ilgili olarak kısa bir makale yayımlandığı görülmektedir. Makalede Sayın Gül'ün 27 Kasım 1995 tarihinde *The Guardian* gazetesine vermiş olduğu röportajdan doğrudan alıntı yapıldığı açıklanmıştır.

12. *Cumhuriyet* gazetesi 1 Mayıs 2007 tarihinde aynı reklamı aynı tasarımla yeniden yayımlamıştır.

13. Bir başka büyük Türk günlük gazetesi olan *Hürriyet* 2 Mayıs 2007 tarihinde, Sayın Gül'le 1995 yılında tartışma konusu röportajı gerçekleştirmiş olan *Guardian* gazetecisi Jonathan Rugman'ın, Sayın Gül'ün röportaj sırasında “laik sistemi değiştireceğiz” ifadesini dile getirdiğini doğruladığına ilişkin bir haber yapmıştır.

B. Cumhurbaşkanlığı seçimleri

14. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turu 27 Nisan 2007 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (“Parlamento”) gerçekleştirilmiştir. Seçimlere tek başkan adayı olarak katılan Sayın Gül, ilk turda seçilmesi için

gereken nitelikli çoğunluğun oyunu alamamış ve bu durum ikinci turun gerçekleştirilmesini zorunlu kılmıştır.

15. Ancak seçimlerin ikinci turu düzenlenmeden önce, ana muhalefet partisi *Cumhuriyet Halk Partisi'nin* talebi üzerine Türkiye Anayasa Mahkemesi 1 Mayıs 2007 tarihinde, gereken toplantı yeter sayısına ulaşamaması gerekçesiyle seçimlerin ilk turunu iptal etmiştir. Muhalefet partisinin milletvekillerinin protestosundan dolayı toplantı yeter sayısına ulaşamaması nedeniyle; seçimlerin ilk turunun tekrarlanmasına ilişkin girişimler başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Cumhurbaşkanı'nın seçilmesi konusunda Parlamento'da yaşanan tikanıklık göz önüne alınarak, 9 Mayıs 2007 tarihinde seçimlerin ertelenmesine karar verilmiştir.

16. Parlamento'nun Cumhurbaşkanı seçememesi üzerine, Cumhurbaşkanlığı seçiminin ardından gerçekleştirilmesi planlanan milletvekili seçimleri, Türk Anayasası'nın artık geçersiz olan 102.maddesi uyarınca öne alınmıştır. Bu nedenle milletvekili seçimleri 22 Temmuz 2007 tarihinde yapılmış ve seçim sonucunda AKP ikinci döneminde de görev yapmayı garantilemiştir.

17. Yeni Parlamento 2007 yılının Ağustos ayında, Cumhurbaşkanlığı seçim sürecini yeniden başlatmıştır. Abdullah Gül, partisi tarafından yeniden aday olarak seçilmiştir.

18. Sayın Gül 28 Ağustos 2007 tarihinde Parlamento tarafından, üç aday içerisinde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir.

C. Sayın Gül tarafından başvurular aleyhine açılan tazminat davası

19. Abdullah Gül, 2 Mayıs 2007 tarihinde Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde başvurular aleyhine tazminat davası açmıştır. Sayın Gül, 29 Nisan ve 1 Mayıs 2007 tarihlerinde *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanan kurmaca ve karalayıcı ifadenin, itibarına zarar vermek amacını taşıdığını, bu nedenle kişisel haklarına saldırı niteliğinde olduğunu ileri

sürmüştür. 27 Kasım 1995 tarihinde söz konusu makalenin yayımlanmasının ardından *The Guardian* gazetesini, yayımlanan ifadeleri kullanmadığı konusunda bilgilendirdiğini ve düzeltme talep ettiğini vurgulamıştır. Bu nedenle söz konusu gazete 15 Aralık 1995'te yayımlanan bir sonraki makalede hatasını düzeltmiş ve Abdullah Gül'ün verdiği röportajda, "cumhuriyet" veya "laiklik" ile ilgili görüş bildirmediğini, yalnızca sosyo-ekonomik çerçevede toplumsal hoşnutsuzluğa atıfta bulunduğunu açıklamıştır. Abdullah Gül ayrıca, *Cumhuriyet* gazetesinin 30 Nisan 2007 tarihli baskısında yayımladığı ifadenin doğru olmadığını kabul ettiğini iddia etmiştir. Ayrıca kendisine mal edilen ifadenin "güncel" olmamasından dolayı hiçbir şekilde "kamu menfaatine" hizmet etmediğini ve bu tarihteki bir haberin yayımlanmasının *Cumhuriyet* gazetesinin kötü niyetli olduğunu gösterdiğini öne sürmüştür. Sayın Gül Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nin kendisine manevi tazminat olarak 50,000 Türk lirası ödenmesine hükmetmesini ve ayrıca söz konusu ifadeye ilişkin olarak ihtiyati tedbir kararı vermesini talep etmiştir. Abdullah Gül mahkemeye, *Cumhuriyet* gazetesinin ilgili örneklerini ve iddiasını destekleyecek bazı Yargıtay kararlarının örneklerini sunmuş; ancak söz konusu *Guardian* makalelerinin örneklerini sunmamıştır.

20. Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesi 5 Mayıs 2007 tarihinde, davacının talebini incelemiş ve Abdullah Gül tarafından sunulan deliller ışığında, başvuruların savlarını dinlemeksizin, ihtiyati tedbir kararı vermiştir. Söz konusu ihtiyati tedbir kararı aşağıdaki gibidir:

"Medeni Kanun'un 24. ve 25. maddeleri ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 103. maddesiyle sonraki maddeleri uyarınca, Cumhuriyet gazetesinin 29 Nisan 2007 ve 1 Mayıs 2007 tarihli baskılarının ilk sayfalarında yer alanlar gibi, davacı Abdullah Gül'e atfen yapılan yayımların ve davaya konu olabilecek haberlerin tedbir kararıyla durdurulmasına ve önlenmesine karar verilmiştir."

Mahkeme ayrıca ihtiyati tedbir kararının başvurulara tebliğ edilmesine hükmetmiştir.

21. Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi 7 Mayıs 2007 tarihinde, tarafların gıyabında esas tazminat davasıyla ilgili olarak ön duruşma gerçekleştirmiştir. Bu duruşmada mahkeme, davacının talebinin ve davacı tarafından sunulan tüm belgelerin ihtiyati tedbir kararıyla birlikte başvurulara tebliğ edilmesine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca başvuruları, davanın esasına ilişkin olarak savunmalarını yapmaya ve ihtiyati tedbir kararına karşı bulunabilecekleri itirazlarını bildirmeye davet etmiştir. İlk duruşmanın 6 Haziran 2007 tarihinde gerçekleştirilmesine karar vermiştir.

22. Başvuranlar 24 Mayıs 2007 tarihinde, ilk derece mahkemesine, ihtiyati tedbir kararının kaldırılmasına yönelik talepleriyle birlikte yazılı savunmalarını sunmuşlardır. Başvuranlar *diğerlerinin yanı sıra*, mevcut davada söz konusu ifadenin, Abdullah Gül'ün 27 Kasım 1995 tarihinde *The Guardian* gazetesinden bir gazeteciye vermiş olduğu röportajın içerisinden doğrudan bir alıntı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Ayrıca, bu röportajın günlük Türk gazetesi *Posta'da* da haber konusu olduğunu belirtmişlerdir. 15 Aralık 1995 tarihinde *The Guardian* tarafından yayımlanan sonraki makalede, önceki makalede kullanılan ifadenin inkar edilmemesi veya geri alınmaması nedeniyle, iddia edildiği şekilde bir "düzeltme" olarak görülemeyeceğini ifade etmişlerdir. Başvuranlar bunlara ek olarak; *Guardian* gazetecisi Jonathan Rugman'ın *Hürriyet'te* yayımlanmış olan konuşmasında, Sayın Gül'ün ihtilaf konusu ifadeyi kullandığını doğruladığını belirtmişlerdir. *Cumhuriyet* gazetesinin Londra muhabirinin, *The Guardian'ın* dış ilişkiler editörü tarafından; 27 Kasım 1995 tarihli makaleyle ilgili olarak Sayın Gül tarafından herhangi bir düzeltme talebinin arşivlerde yer almadığı konusunda bilgilendirildiğini beyan etmişlerdir. Başvuranlar, 30 Nisan 2007 tarihinde *Cumhuriyet'te* yayımlanan makalenin, Sayın Gül'ün kullanmış olduğu ifadenin tarafsız bir açıklaması olduğunu, iddia edildiği gibi ifadenin yanlışlığının kabul edilmesi anlamına gelmediğini ifade etmişlerdir. Başvuranlar ayrıca söz konusu ifadenin, davacının iddialarının aksine

Cumhurbaşkanlığı seçiminin yaklaşmasından dolayı kamu menfaatini ilgilendiren bir husus olduğunu; zira halkın Cumhurbaşkanı adaylarının geçmişi ve siyasi görüşleri hakkında bilgilendirilme hakkına sahip olduğunu beyan etmişlerdir. Başvuranlar usul açısından ise, Medeni Kanun'un 25. maddesi temelinde verilen ihtiyati tedbir kararının ilgili materyallerin yayımlanması açısından "yasak" teşkil ettiğini; ancak Türk Anayasası'nın 26. maddesinin yalnızca kişilerin itibarının korunması amacı da dâhil olmak üzere, bazı koşullar altında basın özgürlüğünün "kısıtlanmasına" izin verdiğini iddia etmişlerdir. Ayrıca ihtiyati tedbirin "davaya konu olabilecek haberlerin" yayımlanmasının durdurulması/önlenmesini geniş bir kapsam içerisinde emreden ikinci kısmı, belirsiz bir şekilde ifade edilmiştir. Bu nedenle ihtiyati tedbir kararı, Abdullah Gül hakkındaki herhangi bir haberin, makalenin veya yorumun yayımlanmasını engelleme etkisine sahip olmuştur ve böylelikle bir Cumhurbaşkanı adayı olarak Sayın Gül'ü eleştirenlerden kısmen uzak tutmuştur. Yukarıda belirtilen gerekçelerden dolayı başvurular, ihtiyati tedbir kararının kaldırılmasını talep etmişlerdir.

23. Esas tazminat davasına ilişkin olarak 6 Haziran 2007 tarihinde düzenlenen ilk duruşmada, Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesi, başvuruların ihtiyati tedbirin kaldırılması yönündeki taleplerini açıklama yapmaksızın reddetmiştir. Dava dosyasındaki bilgilere göre 10 Temmuz ve 23 Ekim 2007 tarihlerinde gerçekleştirilen sonraki duruşmalarda, usuli hususlar ele alınmıştır.

24. Abdullah Gül 15 Şubat 2008 tarihinde avukatına, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi önündeki davasını geri çekmesi talimatını vermiştir. Söz konusu yayımlar sebebiyle kişisel haklarının ihlal edildiği kanısında olmasına rağmen, Cumhurbaşkanı olarak yeni kazanmış olduğu anayasal konum göz önüne alındığında, davanın sürdürülmesine devam edilmesini uygun bulmadığını ifade etmiştir.

25. Sayın Gül'ün avukatı 27 Mart 2008 tarihinde, müvekkilinin talebini ilk derece mahkemesine iletmiştir.

26. Aynı gün içerisinde Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi talep edildiği üzere davayı düşürmüş ve o tarihten itibaren geçerli olmak üzere ihtiyati tedbir kararını kaldırmıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK KURALLARI

27. Türk Anayasası'nın, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetine ilişkin 26. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar...

Bu hürriyetlerin kullanılması, ... başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının ... veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.”

28. Türk Anayasası'nın basın hürriyetine ilişkin 28.maddesi aşağıdaki gibidir:

“Basın hürdür, sansür edilemez.

...

Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.

Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri uygulanır.

...

Yargılama görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesi için, kanunla belirtilecek sınırlar içinde, hâkim tarafından verilen kararlar saklı kalmak üzere, olaylar hakkında yayım yasağı konamaz.

...”

29. Anayasa'nın 141. maddesinin 3 ve 4. fıkraları aşağıdaki gibidir:

“Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.

Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir.”

30. Basın Kanunu'nun (No. 5187) 3. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Basın özgürdür. Bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerir.

Basın özgürlüğünün kullanılması ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak; başkalarının şöhret ve haklarının, toplum sağlığının ve ahlâkının, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği ve toprak bütünlüğünün korunması, Devlet sırlarının açıklanmasının veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabilir.”

31. Medeni Kanun'un (No. 4721) ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

Madde 24

“Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir.

“... daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça, kişilik haklarına yapılan her saldırı hukuka aykırıdır.”

Madde 25 § 1

“Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, ... isteyebilir.”

32. İlgili tarihte yürürlükte olan Borçlar Kanunu'nun (No. 818) 49.maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Şahsiyet hakkı hukuka aykırı bir şekilde tecavüze uğrayan kişi, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat namıyla bir miktar para ödenmesini dava edebilir.

Hakim, manevi tazminatın miktarını tayin ederken, tarafların sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate alır

...”

33. İlgili tarihte yürürlükte olan (1 Ekim 2011 tarihinde yürürlükten kaldırılan) Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun (No. 1086) ilgili hükümleri aşağıdaki gibidir:

Madde 103

“... tehirinde tehlike olan veya mühim bir zarar olacağı anlaşılan hallerde tehlike veya zararı defî için hakim icap eden ihtiyati tedbirlerin icrasına karar verebilir.”

Madde 105

“Hakimden ihtiyati tedbire karar verilmesi arzual ile talep olunur. Bunun üzerine derhal ve müstacelen iki taraf davet edilip gelmeseler bile iktiza eden karar verilir.

Müstacel veya müddeinin hukukunu derhal muhafaza zaruri olan hallerde her iki taraf davet edilmeksizin dahi ihtiyati tedbire karar verilebilir.”

Madde 107

“Gıyaben verilmiş olan ihtiyati tedbir kararlarına itiraz caizdir. İşbu itiraz icranın tehirine karar verilmedikçe icranın tehirini müstelzim değildir.”

Madde 112

“Esas hakkında mahkeme tarafından verilen kararın tefhim veya tebliğ olunmasını müteakip ihtiyaten icra kılınmış olan tedbir mürtefi olur. Şu kadar ki mahkeme hükmün icrasını temin için işbu tedbirin tayin edeceği müddet zarfında devamına karar verebilir.

Madde 113/A

“İhtiyati tedbir kararının uygulanması dolayısıyla verilen emre uymayan veya o yolda alınmış tedbire aykırı davranışta bulunan kimse fiili daha ağır cezayı gerektiren bir suç oluşturmadığı takdirde, altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

III. İLGİLİ KARŞILAŞTIRMALI HUKUK KURALLARI**A. Avrupa Konseyi Üye Devletlerindeki Kanun ve Uygulamalar**

34. Mahkeme, diğer Üye Devletlerde kişisel haklara ilişkin ihtiyati tedbir işlemleri konusunda sağlanan usuli güvencelere yönelik olarak

karşılaştırmalı veri elde etmek amacıyla, on dokuz Avrupa Konseyi Üye Devleti¹ mevzuatlarını gözden geçirmiştir.

35. İncelenen devletlerin çoğunda gerçekleşen ihtiyati tedbir işlemlerinin herhangi bir aşamasında çekişmeli duruşma yapılmasına rağmen, yerel mahkeme acil veya istisnai davalarda çekişmeli duruşma yapılmaksızın ihtiyati tedbir kararı vermeye yasayla yetkilidir (bk. örn. Birleşik Krallık'ın 1998 tarihli İnsan Hakları Kanunu'nun 12 § 2 maddesi). Bosna Hersek'te davalı, ihtiyati tedbir kararına itiraz etme hakkına sahip olur ve bu durum sonraki üç gün içerisinde gerçekleştirilecek olan duruşmada mahkeme tarafından değerlendirilmelidir (Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Maddeler 268-290). Bu süre, İtalya'da on beş gündür (Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 669. maddesi).

36. Bazı Üye Devletlerdeki ilgili mevzuat ve içtihatlarda, ihtiyati tedbirin çok ayrıntılı olarak açıklanmaması ve ihtiyati tedbir kararının haklı gerekçelerle dayandırılması gerektiği belirtilmiştir.

37. Bazı Üye devletlerde gözlemlenen diğer bir usuli güvence ise, ihtiyati tedbir kararlarına süre sınırı uygulanması hususuna yöneliktir. Örneğin Avusturya'da ihtiyati tedbir kararı verilirken içerisinde, bu kararın hangi süreyi kapsadığı da belirtilmelidir. Belçika içtihatlarında, ihtiyati tedbirin belirli bir süreyle sınırlandırıldığı çeşitli örnekler de mevcuttur.

B. Diğer Uluslararası Yasalar

38. Uluslararası Standartlar Serisi bünyesindeki "Article 19" örgütü (Merkezi Londra'da bulunan, ifade özgürlüğü konusu üzerine uzmanlaşmış bir sivil toplum örgütü), Temmuz 2000'de "İfade Özgürlüğü ve İtibarın Korunmasına İlişkin İlkeler" hakkında bir çalışma yayımlamıştır. Bu çalışmada ele alınan ilkelerden biri, "mahkemelerin ifade özgürlüğü

---

¹ Avusturya, Azerbaycan, Belçika, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Fransa, Almanya, Yunanistan, İtalya, Letonya, Polonya, Sırbistan, İspanya, Ukrayna, ve Birleşik Krallık (İngiltere ve Wales)

üzerindeki gecikmelerin olumsuz etkisini sınırlandırmak amacıyla hakaret davalarının her aşamasının makul bir süre içinde yerine getirilmesini sağlamasına” ilişkin usuli gerekliliktir. Bir diğer ilke ise, “ifade özgürlüğüne ilişkin kısıtlama yapılmasına yönelik herhangi bir başvurunun, suistimale karşı yeterli güvencelere tabi olmasıyla” ilgilidir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. İLK HUSUSLAR

39. Mahkeme; ikinci, üçüncü ve dördüncü başvuranların Yazı İşleri Müdürlüğü’ne gönderdikleri 11 Ekim 2010 tarihli mektupta, birinci başvuran İlhan Selçuk’un 21 Haziran 2010 tarihinde vefat ettiğini ifade ettiklerini kaydeder. Bu başvuranlar, başvurularını sürdürmeleri konusundaki isteklerini dile getirmiş ancak başvuranın varislerinden birinin Mahkeme önünde, birinci başvuranın davasını takip edip etmeyeceği konusunda herhangi bir açıklama yapmamışlardır.

40. Mahkeme, birinci başvuran açısından başvurunun incelenmeye devam edilmesini gerektirecek, Sözleşme veya ekli Protokollerinde belirtilen insan haklarına saygı ilkesine yönelik olarak herhangi bir özel durum tespit edememiştir. Bu nedenle, Sözleşme’nin 37 § 1 maddesinin son cümlesi uyarınca, başvurunun birinci başvuran İlhan Selçuk ile ilgili kısmı kayıttan düşürülmelidir (bk. diğerleri arasında, *Danilenkov and Others / Rusya*, No. 67336/01, §§109-11, 30 Temmuz 2009 (hülasa)).

II. SÖZLEŞME’NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

41. Başvuranlar, Sözleşme’nin 10.maddesi uyarınca, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi’nin verdiği ihtiyati tedbir kararının, başvuranların ifade

özgürlüğüne ve bilgi iletme özgürlüğüne, ayrıca kamunun bilgi alma hakkına haksız bir müdahale teşkil ettiği hususunda şikâyette bulunmuşlardır.

42. Sözleşme'nin 10.maddesi aşağıdaki gibidir:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağliğin veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

43. Hükümet bu konuda herhangi bir görüş bildirmemiştir.

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

44. Mahkeme bu şikâyetin Sözleşme'nin 35 § 3 (a) maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını kaydeder. Ayrıca kabul edilemezliğe ilişkin herhangi bir gerekçe olmadığını belirtmektedir. Bu nedenle başvurunun kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

B. Esas Hakkında

45. Başvuranlar ifade özgürlüklerine yapılan müdahalenin, adaylara ilişkin bilgi yayma ve seçimlerle ilgili siyasi tartışmaya katkıda bulunma görevinin kamu yararı açısından daha büyük bir önem kazandığı Cumhurbaşkanlığı seçimleri arifesinde yaşanmış olması göz önüne alındığında, oldukça ciddi olduğunu iddia etmişlerdir. Başvuranlar ayrıca ilk derece mahkemesinin ihtiyati tedbir kararını incelemesi sırasında ortaya çıkan bazı usuli ve esasi hatalar hakkında şikâyette bulunmuşlardır. Bu

hataların arasında, mahkemenin her iki tarafı da dinlememesi, ihtiyati tedbir kararını vermeden önce ilgili tüm delilleri gözden geçirmemesi ve söz konusu çatışan çıkarlar arasında denge sağlayamaması bulunmaktadır. Başvuranlar bu bağlamda, ihtiyati tedbir kararının yargılamalara ilişkin olarak “herhangi bir haberin” yayımlanmasına oldukça geniş kapsamlı ve belirsiz bir şekilde yasak getiren ikinci kısmına dikkat çekmişlerdir.

46. Mahkeme; Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi’nin, davacı Sayın Gül’ün talebi üzerine, iddialara göre Gül tarafından yapılan bir açıklamayı içeren siyasi bir reklamın yayımlanmasına ve aynı reklama ilişkin derdest davaya konu olabilecek herhangi bir haberin yayımlanmasına karşı ihtiyati tedbir kararı çıkardığını kaydetmektedir. Yerel mahkeme esas hakkında karar verebilecekken, davalı davasını geri çekmiştir ve bu nedenle dava düşmüştür. Mahkeme, temel iddianın esasına ilişkin kesin bir hüküm verilmemesine rağmen, on aydan fazla bir süre boyunca yürürlükte olan ihtiyati tedbirin, uygulandığı belirli siyasi koşullar dikkate alındığında 10.maddenin ilk paragrafı uyarınca (bk. *RTBF / Belçika*, No. 50084/06, § 94, AİHM 2011 (hülasa)), başvuranların ifade özgürlüklerine bir müdahale teşkil ettiğini tespit etmiştir.

47. Bu tür bir müdahale, Sözleşme’nin 10.maddesinin 2.paragrafının koşullarını karşılamaması durumunda, Sözleşme’yi ihlal etmiş sayılacaktır. Bu nedenle müdahalenin “kanunla öngörülme” olup olmadığı, bu paragrafta belirtilen meşru hedeflerden birini veya birkaçını izleyip izlemediğinin ve bu hedeflere ulaşmak amacıyla “demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığı” belirlenmesi gerekir.

1. “Kanunla öngörülme”

48. Başvuranlar ihtiyati tedbir kararını kapsayan mevzuatın ve uygulanmasının, uzun bir süreyi kapsamaması ve belirli konularda yayım yapılmasını tamamen yasaklamasından dolayı, Türk Anayasası’nın basın

özgürlüğünü kesin surette düzenleyen 28.maddesine aykırı olduğunu ileri sürmüşlerdir.

49. Hükümet bu konu hakkında herhangi bir görüş bildirmemiştir.

50. Mahkeme Sözleşme'nin 10 § 2 maddesi kapsamındaki “kanunla öngörülme” ifadesinin, ilk olarak söz konusu tedbirin iç hukukta bir temeli olmasını gerektirdiğini yineler. Ancak bu ifade aynı zamanda, yasal normların ilgili kişi açısından erişilebilir olmasını, sonuçlarının öngörülebilir olmasını ve hukukun üstünlüğü ilkesine uygun olmasını gerektiren kanunun niteliğine de atıfta bulunmaktadır (bk. diğerleri arasında, *Association Ekin / Fransa*, No. 39288/98, § 44, AİHM 2001-VIII).

51. Söz konusu tedbirin iç hukukta bir temeli olup olmadığı hususunda, Mahkeme söz konusu müdahalenin Medeni Kanun'un kişisel hakların korunmasına ilişkin 24 ve 25. maddelerine ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici tedbirlerin uygulanmasını düzenleyen 103.maddesi ve sonrasına dayandığını gözlemlemektedir (bk. yukarıda 31 ve 33.paragraflar). Başvuranlar bu hususa itiraz etmemişlerdir.

52. Mahkeme ayrıca, Türk Anayasası'nın 28. maddesinde basın özgürlüğünün korumasına rağmen, bu durumun kesin surette bir koruma olmadığını kaydeder. Bu hükmün dördüncü paragrafı, “başkalarının itibarını, haklarını, özel hayatlarını ve aile hayatlarını korumak” ve “yargının etkin şekilde işleyişini sağlamak” amacıyla kısıtlamalar içeren, basın özgürlüğüne ilişkin sınırlamalar hakkındaki, Anayasa'nın 26.maddesine atıfta bulunmaktadır. Ayrıca Anayasa'nın 28. maddesinin 6. paragrafı gerekli olduğu takdirde yargının uygun şekilde işleyişini sağlamak amacıyla, söz konusu ihtiyati tedbirin ikinci kısmında belirtildiği gibi, yayın yasaklarına izin vermektedir.

53. Bu nedenle Mahkeme söz konusu kısıtlamanın iç hukukta temelini bulunduğunu kabul etmektedir.

54. İlgili kanunun niteliği hususunda Mahkeme, söz konusu hükümlerin sonuçlarının öngörülebilirliği hakkında, özellikle izin verilebilir kapsam ve süreleri konusunda şüpheye düşmektedir. Ancak Mahkeme, aşağıdaki hususları tedbirin “gerekliliği” (bk. paragraflar 60 - 76) ve söz konusu ihtiyati tedbirin kapsamının açıklığı açısından (bk. paragraflar 62 ve 63) yaptığı incelemeyi dikkate alarak, hukuka uygunluk konusu hakkında kesin bir karara varmanın gerekli olmadığı kanısındadır (bk. *Association Ekin*, yukarıda anılan, § 46; ve *Dink / Türkiye*, No. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 ve 7124/09, § 116, 14 Eylül 2010).

2. Meşru hedef

55. Mahkeme, söz konusu müdahalenin, Sözleşme'nin 10 § 2 maddesi anlamı dâhilinde başkalarının itibarının ve haklarının korunmasına ilişkin meşru hedefi izlemesinden memnuniyet duymaktadır. Ayrıca, ihtiyati tedbir kararının, yargılamalara konu olabilecek herhangi bir haberin yayımlanmasını yasaklayan ikinci kısmının; yargının yetkisini ve tarafsızlığını sürdürmeyi amaçladığı kanaatindedir.

3. “Demokratik toplumda gereklilik”

(a) Genel ilkeler

56. İfade özgürlüğü, demokratik bir toplumun en temel taşlarından olup, toplumun gelişmesi ve bireylerin kendini gerçekleştirme için gereken temel koşullardan biridir. Ayrıca Mahkeme, basın demokratik toplumlarda oynadığı önemli rolü vurgulamıştır. Basının, özellikle başkalarının itibarının ve haklarının korunmasına yönelik olarak, bazı sınırların dışına çıkmaması gerekmesine rağmen, basının görevi -yükümlülük ve sorumluluklarına uygun olacak şekilde- kamu yararına ilişkin tüm konular hakkında bilgi ve görüş iletme görevi. Basının bu tür bilgi ve görüşleri iletme görevi olduğu gibi, kamunun da bu bilgi ve görüşleri alma hakkı vardır. Eğer bunun aksine bir

durum olsaydı, basın “kamu bekçisi” olarak önemli görevini sürdüremezdi (bk. *Pedersen ve Baadsgaard / Danimarka* [BD], No. 49017/99, § 71, AİHM 2004-XI; *Axel Springer AG / Almanya* [BD], No. 39954/08, § 79, 7 Şubat 2012; ve *Küchl / Avusturya*, No. 51151/06, § 61, 4 Aralık 2012).

57. Basın özgürlüğünün, Sözleşme'nin 10. maddesinin ikinci paragrafında belirtildiği şekilde bazı istisnalara tabi olmasına rağmen, bu istisnalar dar kapsamda yorumlanmalı ve demokratik toplumda yapılacak herhangi bir kısıtlamanın “gerekliliği” ikna edici yollarla belirlenmelidir (bk. *Observer ve Guardian / Birleşik Krallık*, 26 Kasım 1991, § 59, Seri A No. 216). İfade özgürlüğüne ilişkin kısıtlamalar, ifade özgürlüğünün büyük öneme sahip olduğu siyasi söylem veya tartışma alanlarında (bk. *Brasilier / Fransa*, No. 71343/01, § 41, 11 Nisan 2006) veya kamu yararını ilgilendiren hususlarda daha dar kapsamlıdır (bk. *Sürek / Türkiye (No. 1)* [BD], No. 26682/95, § 61, AİHM 1999-IV).

58. “Demokratik toplumda gereklilik” hususu, Mahkeme'nin şikayet edilen müdahalenin “güçlü bir sosyal ihtiyaca” karşılık gelip gelmediğini tespit etmesini şart koşar. Sözleşmeciler Devletler bu tür bir ihtiyacın var olup olmadığının değerlendirilmesinde, belirli bir takdir payına sahiptir ancak bu takdir payı Avrupa denetimiyle bir arada yürür (bk. *Bladet Tromsø ve Stensaas / Norveç* [BD], No. 21980/93, § 58, AİHM 1999-III; ve *Cumpănă ve Mazăre / Romanya* [BD], No. 33348/96, § 88, AİHM 2004-XI).

59. Mahkeme özellikle, alınan önlemin “izlenen meşru hedeflere uygun” olup olmadığını belirlemek durumundadır (bk. *The Sunday Times / Birleşik Krallık (No. 1)*, 26 April 1979, § 62, Seri A No. 30; ve *Chauvy ve Diğerleri / Fransa*, No. 64915/01, § 70, AİHM 2004-VI). Mahkeme bu şekilde, ulusal makamların 10. maddede somutlaştırılan ilkelere uygun standartları uyguladıklarına ve ilgili olayların kabul edilebilir bir değerlendirmesine dayandıklarına ikna olmalıdır (bk. birçok karar arasından, *Zana / Turkey*, 25 Kasım 1997, § 51, *Karar ve Hüküm Derlemeleri* 1997-VII). Ayrıca, 10. maddede garanti altına alınan ifade özgürlüğüne ilişkin olarak yapılan bir

müdahalenin orantılı olup olmadığı değerlendirilirken; yargılamaların hakkaniyeti ve sağlanan usuli güvenceler dikkate alınması gereken etkenlerdir (bk. *Association Ekin*, yukarıda anılan, § 61; *Steel ve Morris / Birleşik Krallık*, No. 68416/01, § 95, AİHM 2005-II; *Lombardi Vallauri / İtalya*, No. 39128/05, §§ 45-46, 20 Ekim 2009; ve *Igor Kabanov / Rusya*, No. 8921/05, § 52, 3 Şubat 2011).

(b) Bu ilkelerin davanın olaylarına uygulanması

60. Yukarıdaki 46. paragrafta da belirtildiği üzere, mevcut davadaki müdahale, davacının iddia ettiği şekilde başvurular tarafından kişisel haklarına yapılan saldırının önüne geçmek amacıyla verilen ihtiyati tedbir kararından dolayı ortaya çıkmıştır (bk. *Obukhova / Rusya* No. 34736/03, § 21, 8 Ocak 2009). İhtiyati tedbirler, esas hakkında kesin karar verilmesinin sonrasına kadar ertelenirse, ihtiyati tedbir talep eden kişiye telafisi imkansız bir zarar vereceği veya tedbir kararı verilirse, talebin yasal açıdan incelenmesine engel teşkil edeceği durumlarda; talebin esas açısından incelenmesi devam ederken, ilgili tarafa geçici bir koruma sağlamayı amaçlayan geçici tedbirlerdir. Bu itibarla, ihtiyati tedbirler tarafların birbiriyle çelişen hakları açısından belirleyici değildir ve yalnızca delillerin ilk incelemesinin ardından hakimin takdir yetkisiyle verilir.

61. Sözleşme'nin 10.maddesi, ihtiyati tedbirlerin yayımlamaya ilişkin olarak çekince gerektirdiği durumlarda bile, ihtiyati tedbirleri yasaklamazken; bu tür tedbirlerdeki belirgin tehlikeler Mahkeme'nin dikkatli bir şekilde incelemesini gerektirir (bk. *Editions Plon / Fransa*, No. 58148/00, § 42, AİHM 2004-IV). Bu hususa, ifade özgürlüğü konusundaki keyfi saldırıların önüne geçmek amacıyla sistem içerisindeki usuli güvencelerin detaylı şekilde incelenmesi de dahildir (bk. gerekli değişikliklerle, *Steel ve Morris*, yukarıda anılan, § 95). Bu nedenle Mahkeme, somut davada başvurulara yeterli güvencelerin sağlanıp sağlanmadığı konusuna yönelecektir.

(i) İhtiyati tedbirin kapsamı

62. Mahkeme ilk olarak, yerel mahkeme tarafından uygulanan ihtiyati tedbirin tam kapsamını, özellikle başvuranların yargılamalara konu olabilecek herhangi bir haberi yayımlayamayacağına ilişkin oldukça genel ve belirsiz koşulları bildiren ikinci kısmı açısından dikkate alacaktır. Mahkeme, ihtiyati tedbir kapsamında hangi materyallerin yayımlanıp yayımlanamayacağına ilişkin olarak bir belirsizlik olduğu kanısındadır. Varsayalım ki bu yasak, geçmişte veya ilgili tarihte, davacı Sayın Gül tarafından, laiklik ilkesi, bu ilkenin Türkiye’de uygulanması veya Cumhuriyetin bazı kurumlarıyla ilgili olarak dile getirilen herhangi bir siyasi görüşe kadar genişlemiştir. Mahkeme’ye göre, ihtiyati tedbir kararına yönelik bu karmaşa, hukuki kesinlik ilkesiyle bağdaşmamakta ve kararın yanlış yorumlanmasını kolaylaştırmaktadır.

63. Mahkeme bu belirsizliğin yüksek ihtimalle, yalnızca tedbirin doğrudan adresi olan *Cumhuriyet* gazetesini değil aynı zamanda ülkedeki tüm medya kuruluşlarını etkileyerek, Cumhurbaşkanlığı seçimlerine yönelik yoğun siyasi tartışmaların yaşandığı bir dönemde bu konular hakkında haber yapma konusunda genel bir soğuk duş etkisi yarattığı kanaatine varmıştır. Esasında başvuranlar, *Cumhuriyet* gazetesinin ve Türkiye’deki diğer büyük gazetelerin Sayın Gül’ün lehine verilen ihtiyati tedbir kararıyla ilgili olarak bile haber yapmadıklarını iddia etmektedirler.

(ii) İhtiyati tedbirin süresi

64. Mahkeme ikinci olarak, ihtiyati tedbirin uzunluğuna yönelik belirli bir süre sınırının olmamasıyla birlikte, tedbirin devam etmesinin gerekliliğine ilişkin periyodik bir inceleme veya temel davanın esası hakkında ivedi olarak değerlendirme yapılmamasının bir sonucu olarak; yalnızca geçici bir tedbir olması gereken ihtiyati tedbirin on aydan fazla bir süre boyunca yürürlükte kaldığını ve seçimin birbirini izleyen iki aşamasını kapsadığını kaydeder. Bu nedenle ihtiyati tedbir kararının geniş kapsamı

dikkate alındığında; bu tedbir *Cumhuriyet* gazetesinin, Türk siyasi tarihi için kritik bir süreç olan seçimler ve Sayın Gül'ün adaylığına ilişkin tartışmalara katkıda bulunmasını engellemiştir. Bu hususta, siyasi liderlerin fikirleri ve görüşleri hakkında bilgi edinmek ve fikir sahibi olmak için basına güvenen kamuyu bilgi sahibi olmaktan mahrum bırakmıştır (bk. *Lingens / Avusturya*, 8 Temmuz 1986, Seri A No. 103, § 42)

65. Mahkeme, ihtiyati tedbirin kaldırılmasının ardından, diğer deyişle Sayın Gül'ün Cumhurbaşkanı olarak seçilmesinin ardından kısıtlama getirilmiş hususlar hakkında yayım yapılmasının aynı değer ve etkiye sahip olmayacağını; zira haberlerin kısa ömürlü ürünler olduğunu ve somut davada olduğu gibi, haberlerin yayımlanmasının belirsiz süreli olarak ertelenmesinin tüm değerini ve önemini yitirmesine neden olabileceğini vurgulamaktadır (bk. *Observer ve Guardian*, yukarıda anılan, § 60).

66. Başvuranların ifade özgürlüğüne yapılan kısıtlama bu nedenle, süreçteki açıklanamaz gecikmeler (bk. *gerekli değişikliklerle, Ekin Association*, yukarıda anılan, § 61) ve söz konusu tedbirin makul bir süreyle sınırlandırılmaması sebebiyle, haksız bir şekilde meşakkatli hale gelmiştir. Mahkeme, burada gerekenin, ihtiyati tedbirlere mutlak bir kesinlikle katı süre sınırları uygulanması olmadığını vurgulamaktadır. Zira bu durumda, tedbir aşırı bir katılık teşkil edecektir ve bu hususta, elde edilebilir ve makul değildir. Ancak bir ihtiyati tedbirin, mantıklı açıklamasıyla orantılı olarak makul bir süreyi aşmaması ve yolsuz bir uygulamaya eşdeğer olmamasını sağlamak için bazı kurallar ve güvenceler olmak zorundadır. Ancak, ilgili zamanda yürürlükte olan Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 112.maddesi uyarınca; eğer bir ihtiyati tedbirin uzatılması kararın icrası için gerekli değilse, tedbir esas hakkındaki kararın açıklanması veya tebliğ edilmesine kadar yürürlükte kalır.

(iii) İhtiyati tedbirin gerekçeleri

67. Söz konusu ihtiyati tedbir kararının güvenilirliğini zedeleyen bir başka usuli sorun ise, yerel mahkemenin ihtiyati tedbir kararı verirken veya tedbirin kaldırılmasına ilişkin talebi reddederken, herhangi bir gerekçe belirtmemesidir (bk. *gerekli değişikliklerle, Boldea / Romania*, No. 19997/02, § 61, 15 Şubat 2007; ve *Nur Radyo ve Televizyon Yayıncılığı A.Ş. / Turkey (No. 2)*, No. 42284/05, §§ 49-50, 12 Ekim 2010). Mahkeme, verilen bir karara yönelik olarak gerekçe sunulmasına ilişkin yükümlülüğün Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında gerekli bir usuli güvence olduğunu yineler. Zira bu yükümlülük, taraflara savlarının dinlendiğini gösterir, taraflara karara karşı itiraz etme veya kararı temyiz etme imkanı sunar ve bir kararın gerekçelerinin haklı sebeplere dayandığını kamuya gösterir (bk. *Suominen / Finlandiya*, No. 37801/97, §§ 36-37, 1 Temmuz 2003).

68. Ayrıca bu genel kural, yerel mahkemelerin müdahale açısından ilgili ve yeterli gerekçeler sunmasını gerektirerek Sözleşme'nin 10. maddesi kapsamında belirli yükümlülükler dönüşür (bk. örneğin, *Lindon, Otchakovsky-Laurens ve July / Fransa [BD]*, No. 21279/02 ve 36448/02, § 45, AİHM 2007-IV; *Obukhova / Rusya*, No. 34736/03, § 25, 8 Ocak 2009; ve *Sapan / Türkiye*, No. 44102/04, §§ 40-42, 8 Haziran 2010). Bu yükümlülük, bireylere, ifade özgürlüklerini kısıtlayan mahkeme kararlarının altında yatan gerekçeleri öğrenme ve bu gerekçelere itiraz etme imkanı sunar ve böylelikle, Sözleşme'nin 10. maddesi kapsamında korunan haklara yapılan keyfi müdahalelere karşı önemli bir usuli güvence sağlar (bk. *Lombardi Vallauri*, yukarıda anılan, § 46). Mahkeme bu nedenle, Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi'nin verdiği ihtiyati tedbir kararını haklı sebeplere dayandıracak geçerli ve yeterli gerekçeler sunmamasının, başvuranları 10.madde kapsamındaki hakları gereğince faydalanmaları gereken usuli güvenceden mahrum bıraktığı kanaatindedir (bk. *Lombardi Vallauri*, yukarıda anılan, § 55).

69. Mahkeme ayrıca; yerel mahkeme kararında gerekçe bulunmamasının başvuranları önemli bir usuli güvenceden mahrum bıraktığını ve Mahkeme'yi, yerel mahkemenin söz konusu tarafların menfaatlerini şu hususları dikkate alarak dengeleyip dengelemediği konusunda inceleme yapmaktan alıkoymadığını belirtmektedir: başvuranların iddialarına göre Sayın Gül tarafından kullanılan ifadeye basında yer verirken, gazetecilik etiğine uygun olarak, doğru ve güvenilir bilgi sunarken iyi niyetle hareket etme görev ve yükümlülüğüne uyup uymadıkları (bk. *Bladet Tromsø ve Stensaas*, yukarıda anılan, § 65); Sayın Gül tarafından kullanıldığı iddia edilen ifadenin, devam eden Cumhurbaşkanlığı seçimleri kapsamında kamu yararına ilişkin olup olmadığı (bk. *Sürek*, yukarıda anılan, § 61, AİHM 1999-IV); ve *Cumhuriyet* gazetesi tarafından yapılan reklam kampanyasının Sayın Gül'e karşı nedensiz bir kişisel saldırı teşkil edip etmediği veya doğrudan siyasi kişiliğini hedef alıp almadığı. Siyasi kişiliğin hedef alındığı durumlarda kabul edilebilir eleştirinin sınırlarının çok daha geniştir. (see *Feldek / Slovakya*, No. 29032/95, § 74, AİHM 2001-VIII).

(iv) *Başvuranların ihtiyati tedbir kararı verilmesinden önce bu karara itiraz edememeleri*

70. Mahkeme son olarak, başvuranların, ihtiyati tedbir kararının yalnızca ve öncelikli olarak, davacı tarafından sunulan savlar ve deliller temelinde verildiğine ilişkin şikayetini dikkate almaktadır.

71. Bu bağlamda Mahkeme, adil bir yargılama gerçekleştirilmesine yönelik bir usuli güvence olarak, silahların eşitliği ilkesinin büyük bir öneme sahip olduğunu yineler. Ancak, bazı usuli güvenceler yalnızca, çoğunlukla aciliyet gerektiren hususları ele alan ihtiyati tedbir işlemlerinin özel mahiyeti ve amacının izin verdiği ölçüde uygulanabilir. (bk. *Micallef / Malta* [BD], No. 17056/06, § 86, AİHM 2009). Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 105. maddesinin 2. fıkrası bu nedenle yerel mahkemelere, davacının haklarının acil bir koruma gerektirmesi halinde ihtiyati tedbir

kararı verilmeden önce savunma tarafının beyanlarını dinlememe yetkisini verir. Diğer birçok üye devlette de uygulama bu şekildedir (bk. Yukarıda paragraf 35).

72. Mahkeme, ihtiyati tedbir taleplerinin değerlendirildiği özel koşulları kabul etmektedir. Ancak davalının mahkeme önünde önceden dinlenmesinden doğan dezavantajın, davalıya kısa süre sonra beyanlarını açıklama fırsatını sunularak çözüm getirilmesi gerektiği görüşündedir.

73. Mevcut davada başvuranların karşıt görüşlerini sundukları ilk fırsat, ihtiyati tedbir kararının verilmesinden bir ay iki gün sonra yapılan ilk duruşma sırasında gerçekleşmiştir. Haberlerin kısa ömürlü olması ve söz konusu tedbirin uygulandığı özel siyasi çevre dikkate alındığında, başvuranların otuz günden fazla bir süre boyunca ihtiyati tedbir kararına itiraz edememeleri, onları karşı taraf açısından büyük bir dezavantaja sokmuş ve böylelikle, ifade özgürlüğünü orantısız bir şekilde zayıflatan usuli bir eksiklik teşkil etmiştir.

74. Bu nedenle Mahkeme, başvuranların beyanlarını dinlemeksizin verilen ihtiyati tedbir kararının, söz konusu menfaatlerin önemi dikkate alındığında, davanın kendine has koşulları altında başlangıçta meşru olmasına rağmen, başvuranların ihtiyati tedbir kararına itiraz etmesi için daha erken fırsat sunulması gerektiği kanaatindedir.

(v) *Sonuç*

75. Yukarıda belirtilen usuli eksiklikler ışığında ve ihtiyati tedbir kararına uymamanın yol açacağı cezanın ağırlığı dikkate alındığında (bk. Yukarıdaki 33.paragrafta belirtilen, Hukuk Muhakemeleri Kanunu 'nun 113/A maddesi), söz konusu müdahalenin izlenen meşru hedeflerle orantılı olduğu ve demokratik bir toplumda gerekli olduğuna karar verilemez.

76. Bu bağlamda, Sözleşmenin 10.maddesi ihlal edilmiştir.

III. SÖZLEŞME’NİN 6. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

77. Başvuranlar, Sözleşme’nin 6. maddesi uyarınca, belge niteliğindeki kanıtlar uygun şekilde incelenmeksizin, söz konusu ihtiyati tedbirin kendilerinin gıyabında verildiği gerekçesiyle, adil bir şekilde yargılanmadıklarını ve konulan yasağın aşırı uzun bir süre boyunca yürürlükte kaldığını ileri sürmüşlerdir. Başvuranlar ayrıca, Sözleşme’nin 13.maddesi uyarınca, söz konusu ihtiyati tedbire itiraz etmeleri için etkin bir iç hukuk yolu bulunmadığını iddia etmişlerdir.

78. Hükümet bu hususta herhangi bir görüş belirtmemiştir.

79. Mahkeme, başvuruların Sözleşme’nin 6 ve 13.maddeleri kapsamındaki şikayetlerinin, Sözleşme’nin 35 § 3 maddesi anlamı dahilinde açıkça dayanaktan yoksun olmadığı kanısındadır. Ayrıca kabul edilemezliğe ilişkin olarak herhangi bir gerekçe de bulunmadığını kaydetmektedir. Bu nedenle şikayetlerin kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir. Ancak, davanın koşulları ve Sözleşme’nin 10.maddesinin ihlal edildiği yönündeki tespit göz önüne alındığında (bk. Yukarıdaki paragraf 76) Mahkeme; mevcut başvuruda ortaya çıkan temel hukuki meseleyi incelediğini düşünmektedir. Bu nedenle, diğer şikayetler açısından ayrı ayrı hüküm vermeye gerek olmadığı sonucuna varmıştır (bk. *gerekli değişikliklerle, Ürper ve Diğerleri / Türkiye*, No. 14526/07, 14747/07, 15022/07, 15737/07, 36137/07, 47245/07, 50371/07, 50372/07 ve 54637/07, § 49, 20 Ekim 2009).

IV. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

A. Tazminat

80. Başvuranlar maddi tazminata ilişkin olarak 13,444.75 avro talep etmişlerdir. Bu talebin 6,444.75 avroluk bölümünün, söz konusu reklam

kampanyasını tasarlaması için reklam ajansına ödedikleri miktar olduğunu ileri sürmüşlerdir. Reklamın telif hakkının, on altı kere kullanılmak üzere alınmıştır ancak; başvuranlar tüm tutarı ödemelerine rağmen, ihtiyati tedbir kararın verilmesinden sonra reklamı yayımlayamamışlardır (ihtiyati tedbir kararı verilmeden önce baskıya giden yayımların birim fiyatını toplam taleplerinden düşmüşlerdir). Başvuranlar taleplerini desteklemek amacıyla, reklam ajansı tarafından hazırlanan makbuzu iletmişlerdir. Geriye kalan 7,000 avro, benzer kayıplar içeren davalarda Mahkeme tarafından hükmedilen miktarlar temelinde hesaplanan, iş ve okuyucu kaybına eşittir.

81. Başvuranlar manevi tazminata ilişkin olarak, Sözleşme haklarının ihlal edilmesi doğrultusunda hakkaniyet temelinde bir miktara hükmetmesine yönelik takdir yetkisini Mahkeme'ye bırakmışlardır.

82. Hükümet, başvuranların adil tazmin talepleri hakkında görüş bildirmemiştir.

83. Mahkeme, maddi tazminat talebinin ilk kısmını desteklemek amacıyla sunulan makbuzun, sağlanan hizmetler kapsamında reklam filmi üretildiğini belirttiğini kaydetmektedir. Mahkeme'ye yalnızca *Cumhuriyet* gazetesinde yayımlanan reklam için ödenen miktar hakkında bilgi verilmemiştir. Yalnızca gazetede yayımlanan reklamın, tespit edilen ihlale konu olmasından dolayı; Mahkeme bu talebi kabul edememektedir. Benzer şekilde, iş kaybına ilişkin olarak herhangi bir belge sunulmadığı dikkate alındığında, tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında herhangi bir illiyet bağı tespit edememesinden dolayı, talep edilen maddi tazminatın geri kalan kısmını da reddeder.

84. Ancak Mahkeme, başvuranların, yalnızca ihlal tespit edilmesiyle yeterli şekilde tazmin edilemeyecek stres ve sıkıntı yaşamış olabilecekleri kanısındadır. Mahkeme davanın kendine özgü koşullarını ve tespit edilen ihlalin türünü dikkate alarak, başvuranlardan her birine manevi tazminata ilişkin olarak 2,500 avro ödenmesine hükmeder.

B. Masraf ve giderler

85. Başvuranlar, duruşmalar için İstanbul'dan Ankara'ya giden avukatlarının yolculuk masraflarını ve savunma tarafının savlarını desteklemek amacıyla yerel mahkemeye sundukları bilirkişi görüşü için ödedikleri miktarı da kapsayacak şekilde, yerel mahkeme nezdinde gerçekleşen yargılamalar sırasında ortaya çıkan masraflara ilişkin olarak 1,150 avro talep etmişlerdir. Başvuranlar ayrıca Mahkeme önünde gerçekleşen masraf ve giderlere ilişkin olarak 5,106 avro talep etmişlerdir. Bu miktarın 4,750 avrosu, İstanbul Barolar Birliği'nin ücret baremi ve avukatlarla yapılan avukatlık ücreti sözleşmesi (örneği dava dosyasında mevcuttur) temelinde belirlenen, Mahkeme önünde avukat tarafından temsil edilme ücretidir. Geriye kalan 356 avro ise posta ücretleridir.

86. Hükümet bu konuda herhangi bir görüş belirtmemiştir.

87. Mahkeme'nin içtihatlarına göre, başvuranın masraf ve giderlerini geri alabilmesi için, söz konusu masraf ve harcamaların fiilen ve gerekli olduğu için yapılmış olduğunun belgelenmesi ve makul miktarda olması gerekmektedir. Mevcut davada, mevcut belgeler ve yukarıda belirtilen kriterler dikkate alındığında, Mahkeme, gerçekleşen masraf ve harcamalara ilişkin olarak başvuranlara müştereken 5,100 avro ödenmesinin makul olduğu kanısındadır.

C. Gecikme faizi

88. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

İŞBU GEREKÇELERLE VE OY BİRLİĞİYLE MAHKEME,

1. Başvurunun, başvuran İlhan Selçuk tarafından öne sürülen şikayetlere ilişkin kısmını kayıttan düşürmeye;
2. Başvurunun geri kalan kısmının kabul edilebilir olduğuna;
3. Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
4. Sözleşme'nin 6 ve 13. maddeleri kapsamındaki şikayetlerin ayrı ayrı incelenmesine gerek olmadığına;
5. (a) Davalı Devlet tarafından, başvuranlara, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde; ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere aşağıdaki miktarların ödenmesine:
  - (i) Manevi tazminata ilişkin olarak, ödenmesi gereken vergiler hariç olmak üzere, başvuranların her birine (Güray Tekin Öz, Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş., Cumhuriyet Vakfı) 2,500 avro (iki bin beş yüz avro);
  - (ii) Masraf ve giderlere ilişkin olarak, ödenmesi gereken vergiler hariç olmak üzere başvuranlara müştereken 5,100 avro (beş bin yüz avro);
- (b) Yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin bittiği tarihten itibaren, ödeme gününe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranda, yukarıda bahsedilen miktara basit faiz uygulanmasına;
6. Başvuranların adil tazmine ilişkin diğer taleplerini reddetmeye;
Karar vermiştir.

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş ve Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3 maddesi uyarınca 23 Temmuz 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan